

Tjänsteutlåtande

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Till Kommunstyrelsen

Datum 2014-10-13

Dnr KS 2014/0217-340

Remissvar för Skydd av nyanlagda biotoper, Förordningsändring

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen besluta

Tillstyrka Landsbyggsdepartementets förslag om ändring i förordning

Bakgrund

Det generella biotopskyddet regleras i 7 kap. 11 § miljöbalken. Av 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår att sådana mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 till förordningen utgör biotopskyddsområden. Dessa biotopskyddsområden omfattar allé, källa med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsröse i jordbruksmark, pilevall, småvatten och våtmark i jordbruksmark, stenmur i jordbruksmark samt åkerholme. Idag omfattar även definitionen av generellt skyddade biotoper även nyanlagda biotoper. Därmed krävs dispens för att ändra eller ta bort den.

Statens jordbruksverk har på uppdrag av Regeringen kartlagt och beskrivit problem med nuvarande tillämpning av det generella biotopskyddet vad gäller förutsättningarna att varaktigt bedriva jordbruk samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. Enligt Jordbruksverkets rapport kan det generella biotopskyddet få markägare att avstå från miljö- och naturvårdsinsatser.

Följden av förslaget förväntas bli mindre administration för tillsynsmyndigheter som inte behöver hantera dispensansökningar från biotopskyddet av de nyanlagda biotoperna. Förslaget ger även markägare möjligheten att göra förändringar i den nyanlagda biotopen, om förändringen inte lett till de önskade effekterna, eller som följd av andra överväganden, bedöms öka intresset för att anlägga nya miljöer i landskapet och till att fler och mera värdefulla miljöer kan skapas. Förslaget bedöms bidra till en ökad variation i landskapet och bidra till att nå miljö kvalitetsmålen *Ingen övergödning, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentarer

Förvaltningen ställer sig positiv till förändringen som förhoppningsvis leder till att fler enskilda markägare väljer att genomföra naturvårdsinriktade åtgärder på sina fastigheter. Att fler småbiotoper anläggs i jordbrukslandskapet är viktigt i arbetet för att nå flera av regeringens uppsatta miljö kvalitetsmål som *Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning, Ett rikt växt- och djurliv*.

Bilagor

1. Remiss för skydd av nyanlagda biotoper
2. Förordning om områdesskydd 140910 remissbilaga

Kent Gullberg

Samhällsbyggnadschef

Viveka Larsson

Plan- och exploateringschef

Landsbygdsdepartementet

Enheten för landsbygdens tillväxt

Lars Espeby

E-post lars.espeby@regeringskansliet.se

Skydd av områden med nyskapade biotoper

1 bilaga

Nyanläggning av biotoper i jordbrukslandskapet

Det generella biotopskyddet regleras i 7 kap. 11 § miljöbalken. Av 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår att sådana mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 till förordningen utgör biotopskyddsområden. Bilaga 1 omfattar allé, källa med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsröse i jordbruksmark, pilevall, småvatten och våtmark i jordbruksmark, stenmur i jordbruksmark samt åkerholme. Definitionerna av de generellt skyddade biotoperna gäller i dag även nyanlagda biotoper. Ett område med en nyanlagd biotop omfattas därmed av biotopskyddet vilket innebär att det krävs dispens för att ändra eller ta bort den.

Regeringen beslutade den 6 december 2012 att uppdra åt Statens jordbruksverk att kartlägga och beskriva problem med nuvarande tillämpning av det generella biotopskyddet vad gäller förutsättningarna att varaktigt bedriva jordbruk samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras (dnr L2013/3161/ELT). Uppdraget redovisades i mars 2013 (rapport 2013:10). Enligt Jordbruksverkets rapport kan det generella biotopskyddet få markägare att avstå från miljö- och naturvårdsinsatser.

Jordbruksverket föreslog i sin översyn att en bestämmelse införs i förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. med innebörden att en biotop som anläggs i miljö-, naturvårds- eller kulturmiljövårdssyfte ska kunna undantas från biotopskyddet. Den som anlägger en ny biotop ska enligt verkets förslag, för att undanta den nyanlagda biotopen från biotopskyddet, lämna en anmälan om det till länsstyrelsen. Jordbruksverkets förslag gäller inte biotoper som

anläggs som kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § miljöbalken (som ett villkor i ett beslut om tillstånd, dispens t.ex. för att kompensera en verksamhets negativa påverkan).

Jordbruksverkets rapport har remissbehandlats. Remissinstanserna är i huvudsak positiva till att nyanlagda biotoper inte behöver omfattas av skydd från den tidpunkt då de uppförs. Synpunkter har lämnats på hur de nyanlagda biotoperna ska kunna undantas från biotopskyddet.

Det är viktigt att uppmuntra lantbrukares intresse och engagemang för att göra miljö- och naturvårdsinsatser, men det bedöms inte vara lämpligt att som Jordbruksverket föreslår, undanta en nyanlagd biotop från biotopskyddet på obestämd tid. Skyddet bör av miljöskäl inte träda i kraft genast efter det att den nya biotopen skapats eller anläggningsarbetena avslutats, utan först efter en bestämd tidsperiod. Detta för att bl.a. möjliggöra tekniska justeringar, förbättringar eller sammanläggning med angränsande biotopskyddsområden.

Exempelvis nyanlagda våtmarker i odlingslandskapet kan behöva ändras några år efter att anläggningsarbetena har avslutats för att säkerställa att den nyanlagda biotopen får de värden för t.ex. djur- och växtliv som man eftersträvat i samband med anläggandet av biotopen. Det bör finnas en möjlighet att göra förbättringar i de biotoper som skapats utan att behöva ansöka om dispens för att ändra eller ta bort biotopen i fråga.

I Landsbygdsprogrammet finns möjligheter att få miljöersättning för anläggning av t.ex. våtmarker i jordbrukslandskapet. Som Jordbruksverket konstaterat i sin översyn finns det dock en risk att nuvarande regler kan få jordbrukare att avstå från att göra sådana miljö- och naturvårdsinsatser, genom att de nyanlagda biotoperna enligt dagens regelverk omedelbart får ett skydd.

Den föreslagna ändringen skulle möjliggöra att man utan att behöva ansöka om dispens kan göra förändringar inom en tioårsperiod. Under en sådan tidsperiod ska det också vara möjligt för markägaren att göra ändringar i biotopen med hänsyn till biotopens ekologiska eller hydrologiska funktion m.m.

I stället för ett anmälningsförfarande, som Jordbruksverket föreslår, kan en tidsgräns om tio år övervägas. Områden som är kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § miljöbalken bör dock inte omfattas av en sådan tidsgräns. Införandet av en tidsgräns kan ske

genom ändring i förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken
m.m. Förslaget till ändring i förordningen om områdesskydd *bifogas*.

Konsekvensbeskrivning

Den föreslagna ändringen i förordningen förväntas skapa möjligheter för ökat intresset för att nyanlägga olika biotoper för att främja biologisk mångfald och variation i landskapet. Detta bedöms vara särskilt värdefullt i slättlandskapen där strävanden efter ökad produktivitet i jordbruket har lett till att man ökat arealen öppen åker på bekostnad av andra ytor.

Förslaget bedöms bidra till att nå miljö kvalitetsmålen *Ingen övergödning, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap* samt *Ett rikt växt- och djurliv*. Förslaget kan bidra till en ökad variation i landskapet som med stor sannolikhet kommer att leda till förbättringar för den biologiska mångfalden och ökad produktion av ekosystemtjänster av olika slag, t.ex. balansering av vattenflöden som kan minska risken för översvämningar, reglering av växtskadegörare genom att miljöer som gynnar skadegörarnas naturliga fiender skapas, estetiska och sociala värden genom att allemansrättsligt tillgängliga områden ökar för friluftsliv, fågelskådning m.m.

Fler anlagda vattenmiljöer kan förväntas leda till att en större mängd näringsämnen som kväve och fosfor fångas upp på vägen mot sjöar och hav genom att bindas i växter och bottensediment. Kväve kan även avlägsnas ur vattenmiljöerna i gasform.

Möjligheten för markägare att göra förändringar i den nyanlagda biotopen, om förändringen inte lett till de önskade effekterna, eller som följd av andra överväganden, bedöms öka intresset för att anlägga nya miljöer i landskapet och till att fler och mera värdefulla miljöer kan skapas.

Mindre administration kan förväntas bli följd för tillsynsmyndigheter som inte behöver hantera dispensansökningar från biotopskyddet av de nyanlagda biotoperna.

SFS

Utkom från trycket

den

Förordning**om ändring i förordningen (1998:1252) om
områdesskydd enligt miljöbalken m.m.;**

utfärdad den

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

dels att 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 5 a §, av följande lydelse.

5 §¹ Sådana mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 utgör biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § första stycket 1 miljöbalken om de är tio år eller äldre.

Ett mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 och som skapats som en kompensationsåtgärd enligt 16 kap. 9 § första stycket 3 utgör dock ett biotopskyddsområde redan från den tidpunkt då det skapades.

5 a § Länsstyrelsen prövar frågor om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken som avser biotopskyddsområden enligt 5 § denna förordning.

Länsstyrelsen får besluta om de åtgärder som behövs för att vårda områdena.

¹ Senaste lydelse 2009:1328.

SFS

1. Denna förordning träder i kraft den
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för mark- eller vattenområden som utgjorde biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § första stycket 1 miljöbalken före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

LENA EK

Egon Abresparr
(Miljödepartementet)